

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. I. Defenditur voluntaria omissio sine obligatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

rationabiliter potest habere triplicem sensum, primò ut significet omittere conformiter ad rationem: Secundò, omittere ex motione finis. Tertio omittere omissione supponente & conno-

tante pro regula iudicium rationis indifferens: quamvis ergò primo & secundo modo pura omisio non sit rationabilis, est tamen in tertià & postrema acceptione,

ARTICULUS III.

An ut omisio, ejusque effectus sit interpretative voluntarius, requiratur obligatio ponendi actum oppositum?

SUMMARI A.

1. Status questionis exponitur.
2. Ut omisio sit imputabilis requiritur obligatio ponendi actum oppositum.
3. Non item ut sit voluntaria.
4. Eliditur evasio Advers. de dominio in potentia.
5. Quomodo actus sit debitus inesse subjecto, ut ejus omisio sit privativa?
6. Nullius rei omisio est voluntaria, nisi evius datur advertentia.
7. Ut effectus ex omissione secutus sit voluntarius omittere requiritur obligatio.
8. Ratio a priori.
9. 10. Ratio ab absurdis.
11. Objectiones 12. Solvuntur.

S. I.

Defenditur voluntaria omisio sine obligatione.

Duplex & distincta est questio, una de omissione, altera de effectu, qui ex omissione sequitur. Et queritur de utroque, an aliqua legis obligatio ad hoc sit necessaria, ut vel omisio, vel effectus inde secutus accipiant rationem voluntarii. v. g. an illi, qui nullam habet obligationem audiendi Sacrum, omisio Sacri sit voluntaria, si illo tempore deambulet, videns ex hac sua deambulatione securam omissionem Sacri: Nam si illa omisio non cognoscatur, nullum erit voluntarium, cum hoc necessario requiratur cognitionem. Ad neutrum obligationem requiritur Amicus, Rasler & Th. Sanchez. Ad utrumque Medina & Goner. Ad effectum omissionis voluntarium requiritur obligationem, non ad voluntariam omissionem Jo. à S. Th. Gibbon, Contensonus, Godoy, Rhedingus. Ubi totus cardo questionis vertitur in assignandâ illâ ratione, vi cuius omisio, & effectus inde secutus habeant connexionem & dependentiam à voluntate, ut voluntarii dici possint. De quo sit

CONCLUSIO prima. *Ut omisio sit imputabilis in culpam, requiritur, ut voluntas debeat agere: ut vero sit voluntaria, sufficit, quod non egerit, cum tamen proximè potuerit agere.*

Ratio primæ partis est: quia ubi nulla est prævaricatio legis, nulla est imputatio in culpam: sed ubi nulla est obligatio legis, nulla potest esse prævaricatio ipsius: ergò tunc etiam nulla potest esse imputatio in culpam.

Ratio secundæ partis est ex S. D. hic. Illud est voluntarium cuius domini sumus, & quod est in nostrâ potestate: atqui etiam sine obli-

R, P, Mezg. Theol. Schol. Tom. II.

gatione Sacrum omittere, v. g. tempore quo studemus, est in nostrâ potestate, nosque sumus domini istius omissionis: ergò hæc omisio est voluntaria.

Respondent: cuius actu Domini sumus, illud nobis esse voluntarium in actu, & illud cuius Domini sumus in potentia, etiam esse nobis voluntarium in potentia: & sic omissionem Sacri esse voluntariam student illo tempore in potentia, quia nimirum continetur in potestate voluntatis tanquam in causâ; non autem esse actu voluntariam, quia voluntas sine obligatione nullam exercet causalitatem respectu ipsius, ac proinde non facit illam à se actu dependere.

Sed contra est primò. Ut aliqua negatio fiat indirectè voluntaria, sufficit, quòd necessario connectatur cum actu directè voluntario, ex quo secutura cognoscitur: sed etiam si absit obligatio, omisio Sacri necessario connectitur cum actu studendi, & cognoscitur ex illo secutura. Ergò, Major probatur: Hoc ipso quòd generans inducit formam in materiam, quæ est incompossibilis cum omni aliâ formâ, causat in materiâ indirectè absentiam & privationem aliarum formarum. Item hoc ipso malitia alicujus actus sit indirectè voluta, quia infallibiliter connectitur cum objecto delectabili directè voluto. Ergo dum voluntas liberè & cum cognitione causat actum impossibilem cum auditione Sacri, etiam indirectè & actu causat omissionem Sacri.

Contra est Secundò. Omisio non potest fieri actu indirectè voluntaria ratione alicujus quod est extrinsecum voluntati: sed obligatio est extrinseca voluntati, & tenet se ex parte legis: ergo obligatio non potest esse ratio, cur omisio fiat actu voluntaria.

Contra est Tertio. Obligatio supponit voluntarium liberum: ergo non causat:

Neque dicas: Supponit voluntarium in potentia, concedo: actu, nego. Nam moralitas quæ nascitur ex obligatione præsupponit voluntarium etiam in actu: potest enim actus concipi voluntarius & liber priusquam concipiatur bonus vel malus, nisi concipiatur etiam actu voluntarius & liber: ergo etiam prius concipitur voluntarium indirectum actu, quam concipiatur obligatio: siquidem ista non est constitutum voluntarii, sed moralitatis.

Contra est quartò, præsertim in suppositione puræ omissionis: ideo omisio est voluntaria, quia pendet à voluntate, quæ propter libertatem

G

tem

tatem contradictionis æquæ est domina sui non velle, quàm sui velle; sed hoc dominium & libertatem habet independentem & præsuppositivè ad obligationem. Ergò.

§. II.

Objectiones solvuntur.

5. **O**bjicies primò. Ut aliqua omisso sit indirectè voluntaria, debet interpretativè contineri in aliquà actione, quæ est impossibilis cum actu opposito omissionis, v. g. ut omisso Sacri sit indirectè voluntaria, debet contineri in actu lusûs, vel studii, qui simul sit impossibilis cum auditione Sacri. Sed hoc fieri non potest sine aliqua obligatione. Ergò. Major inde videtur admittenda, quia hoc est indirectè voluntarium, quod habet connexionem cum alio directè voluntario; sed nisi omisso Sacri saltem interpretativè continetur in actu studii v. g. non apparet aliqua connexio, ergò. Minor quoque probatur: ut omisso Sacri continetur in actu studii sitque non merè negativa sed privativa, tunc debet actus oppositus, nimirum auditio Sacri, esse debitus inesse subjecto; nam aliàs actus studii haberet se merè concomitanter & per accidens ad auditionem Sacri; & omisso Sacri non esset absentia formæ debitæ inesse subjecto, sed si absit obligatio audiendi Sacrum, studium merè concomitanter se haberet ad omissionem, & ipsa omisso non esset absentia formæ debitæ inesse subjecto, ergò.

Respond. primò ex hypothese sententiæ admittentis puram omissionem, negando majorem tam argumenti quàm probationis. Quia ut omisso sit indirectè voluntaria, sufficit, ipsam connecti cum voluntate suspendente & retrahente influxum directum in actum oppositum, ad quem hic & nunc fuit proximè expedita.

Respond. secundò, permittà majore negando minorem; & ad probationem dist. majorem; debet actus oppositus, nimirum auditio Sacri esse debitus inesse subjecto, per ly debitum intelligendo debitum legale, vel morale obligationis, nego. Hoc ipsum enim est in quæstione: intelligendo debitum quasi naturale physica dispositionis, & proximæ possibilitatis, concedo. Nam privato à Philosopho definitur absentia formæ in subjecto apto, sed quando subjectum, nempe voluntas est disposita ad aliquem actum per præviam advertentiam, jam est proximè apta habere aliquem actum, & sic omisso opposita jam est absentia formæ in subjecto apto.

Instabis. Ista dispositio tantum facit, ut voluntas possit agere; atqui secundum S. D. hic q. 6. a. 3. ut omisso sit indirectè voluntaria, non sufficit posse, sed requiritur insuper debere agere: *Voluntas*, inquit, *volendo*, & *agendo potest impedire hoc, quod est non velle & non agere, & aliquando debet*; ideo non velle & non agere imputatur ei, quasi ab illa existens.

Respond. S. Doctorem manifestè loqui de voluntario indirecto non quæ libero, sed insuper quatenus imputabili in culpam.

6. **O**bjicies secundò. Si impossibilitas omissionis v. g. studii cum auditione Sacri esset suf-

ficiens causa, quòd omisso Sacri esset voluntaria studenti, penè infinitarum rerum omissiones eidem essent voluntariæ, tot nimirum actuum, quot sunt impossibiles cum actu studii; sed hoc videtur ridiculum, ut v. g. homini datum concedenti voluntariæ sint omissiones omnium actuum, qui vigiliam requirunt.

Respond. negando sequelam; quia illorum solummodò actuum omissiones sunt voluntariæ, quorum ut mox possibilem adest intellectui practica confusa vel explicita advertentia, quod enim nullo modo cognitum, etiam non est voluntarium: unde, qui voluntariè sonum capit, indirectè tantum vult omissionem illorum actuum, quos saltem confusè cognoscit hic & nunc somno impediendo.

Instabis. Illa advertentia tantum proponit auditionem Sacri v. g. ut possibilem eligi, non ut actu eligendam, sique tenet se ex parte potentia & actus primi: ergò non potest esse ratio, cur omisso Sacri sit magis voluntaria actu, quàm in potentia.

Respondeo neg. antecedens: nam advertentia rationis proponit auditionem Sacri pro sequenti instanti etiam actu eligendam, non ex obligatione, sed ex suppositione, si ita voluntas se determinaverit; unde etiam distingui potest consequens. Ergò advertentia ut præsupposita ad actuale impedimentum audiendi Sacrum non facit voluntarium in actu, concedo; ut conjuncta cum actuali & voluntario impedimento, nego: tunc enim omisso jam est indirectè à principio intrinseco nempe voluntate, & cum cognitione finis, nimirum cum advertentia rationis.

§. III.

Resolvitur quæstio de effectu ex omissione secundo.

CONCLUSIO secunda. *Ut effectus ex omissione secutus verè sit indirectè voluntarius immitenti, requiritur præceptum & obligatio ponendi actum, ex cuius omissione sequitur ejusmodi effectus.*

Probant aliqui autoritate S. D. hic q. 6. a. 3. in c. dicentis: *Sciendum, quòd non semper id, quod sequitur ad defectum altius, reducitur sicut in causam in agens ex eo quòd non agit, sed solum tunc eum potest & debet agere*; Ergo ex mente D. Th. non sufficit proxima potentia ad agendum oppositum, sed ulterius requiritur debitum seu obligatio ponendi actum oppositum omissioni.

Verùm hæc autoritas parum favet, cum enim S. D. hoc ipsissimo loco non tantum loquatur de effectu secuto, sed etiam de ipsa omissione, sequeretur quòd etiam ad omissionem voluntariam obligatio requireretur, quod tamen paulò antè negavimus. Igitur S. D. ibidem tantum loqui videtur de voluntario imputabili in culpam.

Probatur ergo ratione primò. Quando ex parte voluntatis nullum reperitur principium intrinsecum, quo physicè vel moraliter influat in aliquem effectum, eumque reddat voluntarium,